BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 13 december 1985

inzake een procedure op grond van artikel 85 van het EEG-Verdrag
(IV/30.017 – Kwekersrecht: Rozen)

(Slechts de tekst in de Franse taal is authentiek)

(85/561/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,

Gelet op Verordening nr. 17 van de Raad van 6 februari 1962, eerste verordening over de toepassing van de artikelen 85 en 86 van het Verdrag (1), laatstelijk gewijzigd bij de Akte van Toetreding van Griekenland, en met name op de artikelen 2, 3 en 4,

Gezien de klacht welke op 31 januari 1980 overeenkomstig artikel 3, lid 1, van Verordening nr. 17 door de heer René Royon bij de Commissie is ingediend,

Gezien het besluit van de Commissie om op 9 december 1983 de procedure in te leiden,

Gezien het verzoek om een negatieve verklaring en de aanmelding welke op 27 april 1985 door de heer Alain Meilland overeenkomstig artikel 4 van Verordening nr. 17 zijn ingediend,

Na de betrokken ondernemingen overeenkomstig artikel 19, lid 1, van Verordening nr. 17 en Verordening nr. 99/63/EEG van de Commissie van 25 juli 1963 over het horen van belanghebbenden en derden overeenkomstig artikel 19, leden 1 en 2, van Verordening nr. 17 van de Raad (2) in de gelegenheid te hebben gesteld hun standpunt kenbaar te maken ter zake van de punten van bezwaar welke tegen hen in aanmerking zijn genomen,

Gezien het advies van het Adviescomité voor mededingingsregelingen en economische machtsposities,

Overwegende hetgeen volgt:

I. DE FEITEN

A. De betrokken partijen

(1) De hoofdactiviteit van de bij deze zaak betrokken partijen speelt zich af in de economische sector van sierplanten en partijen zijn gespecialiseerd in de soort „rozen", welke een aparte markt vormt.

(2) De vennootschap onder firma „Meilland et Cie", te Antibes, houdt zich bezig met de exploitatie in alle landen van rozestruiken die onder de naam „Sélection Meilland" worden geïntroduceerd en in de handel gebracht.

De vennoten zijn:
— de heer Alain Meilland,
— mevrouw Marie-Louise Paolino, weduwe Francis Meilland,
— de heer Raymond Richardier.

De activiteiten van deze onderneming omvatten het kweken van nieuwe rassen rozestruiken, de produktie der planten, de exploitatie van deze planten (zogeheten: „tuin"-exploitatie) of bloemen (zogeheten „snijbloem"-exploitatie) en de afzet in de groot- en kleinhandel via een net van licentienemers en onderlicentienemers dat op internationale schaal is opgezet.

De vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (Sarl) „Universal Plants", te Cannet des Maures, is meer in het bijzonder gespecialiseerd in de produktie van deze rozenplanten. Zij is tevens kweekster van een aantal rassen of houdster van rechten voor de exploitatie daarvan. Haar vennoten zijn:
— de heer Alain Meilland,
— de heer Raymond Richardier,
— mevrouw Marie-Louise Paolino, voornoemd, is haar bedrijfsleidster.

Deze twee ondernemingen treden op onder de naam „Universal Rose Sélection-Meilland" (URS-M, hierna „Meilland" te noemen).

Wegens de kwalitatieve en kwantitatieve economische betekenis van zijn rassen die in talrijke landen en met name op de twee belangrijkste markten voor sierplanten, te weten Noord-Amerika en Europa, worden aangeboden, wordt Meilland sinds dertig jaar gerekend onder de voornaamste kwekers en producenten op wereldschaal van rozen. Zijn omzet die momenteel ongeveer 12 miljoen Ecu bedraagt, wordt voor twee derde in de Gemeenschap behaald en omvat zowel verkopen van eigen produkten als inkomsten ontvangen uit de exploitatie van zijn soorten door derden.

(3) In Frankrijk heeft Meilland de commerciële exploitatie van zijn rassen aan de heer en mevrouw Francisque Richardier (hierna „Richardier" te noemen) toevertrouwd, die door familiebanden met de heer Raymond Richardier verbonden zijn. Zij hebben het exclusieve recht om in dit land de rozestruiken en snijbloemen van de „Sélection Meilland"-rassen te produceren en te verkopen of te doen produceren en verkopen op grond van een overeenkomst welke zij op 30 september 1968 met Meilland hebben gesloten. Zij treden uit dien hoofde als algemeen licentiehouder op onder de naam „Universal Rose Sélection-France" (URS-F), te Tassin la Demi-Lune, en verlenen onderlicenties aan Franse kwekers en tuinbouwers die deze rassen wensen te exploiteren.

(4) De heer R. Royon was, toen hij bij Meilland in dienst was als directeur, belast met administratie en beheer en met name voor de internationale verbreiding van de „Sélection Meilland"-rassen verantwoordelijk, zelf in

(1) PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.
(2) PB nr. 127 van 20. 8. 1963, blz. 2268/63.

1971 als onafhankelijk ondernemer en met instemming van de heer Meilland, één van de onderlicentienemers van Richardier geworden. Uit dien hoofde produceerde hij in kassen in zijn onderneming „Les Roses du Capitou", te Antibes, snijbloemen van rozenplanten van de „Sélection Meilland"-rassen, waaronder die van het „Sonia"-ras. In 1983 maakte de heer Royon een einde aan deze exploitatie en droeg hij de installaties over.

B. De produkten en de afzet ervan

(5) De contractprodukten die het voorwerp vormen van deze procedure, zijn de rozestruiken en snijrozen van de „Sweet promise-Sonia Meilland"- en „Pitica/Kyria"-rassen, die „Sélection Meilland"-rassen zijn, waarvan de tweede een natuurlijke mutatie van de eerste is; deze mutatie werd in 1971 op het bedrijf van de heer Royon ontdekt. De „Sélection Meilland"-rassen zijn algemeen gesproken bestemd voor beroepstelers die zijn gespecialiseerd in de produktie van snijbloemen die als zodanig aan de afnemer worden verkocht, te weten particulieren die liefhebbers zijn van rozestruiken voor hun tuin. Nagenoeg al deze rassen zijn beschermd, in het algemeen door een kweekproduktcertificaat, en wel in alle Lid-Staten – behalve Griekenland en Luxemburg – en in enkele derde landen, of soms door een octrooi; bovendien wordt elk ervan in de handel gebracht onder een fantasiemerk dat internationaal is gedeponeerd. Ongeveer 150 „Sélection Meilland"-rassen waren in januari 1980, het tijdstip van de indiening van de klacht, in exploitatie met een produktie van meer dan 1 000 of 2 000 planten; 24 daarvan werden voor de verkoop als snijbloem in de gehele Gemeenschap en in 25 landen in de wereld aangeboden, waaronder het „Sonia"-ras. Tegelijkertijd vindt een beperkte exploitatie door Meilland van een groot aantal andere rassen plaats als selectiemateriaal.

(6) a) Het aantal verkochte planten voor tuinrozen die voor privé-afnemers zijn bestemd, wordt geschat op 150 miljoen per jaar voor Europa; ongeveer 20 miljoen zijn beschermde rassen die op kleinhandelsniveau een omzet van 30 miljoen Ecu vertegenwoordigen en die in de verschillende landen van de Gemeenschap voor twee derde worden geleverd door de vier belangrijkste kwekers – de Duitse ondernemingen Kordes en Tantau en de Franse ondernemingen Meilland en Delbard – of door hun licentienemers.

b) Voor de snijbloemenmarkt, die voor 90 % bestaat uit beschermde rassen, schat men het aantal planten die door kwekers in de gehele wereld worden geëxploiteerd op 200 miljoen, waarbij twee derde ervan in Europa is geplant, waarvan 3 000 hectaren in kasteelt; 20 miljoen ervan worden gemiddeld elk jaar voor een bedrag van ongeveer 25 miljoen Ecu vernieuwd. Rekening houdende met importen uit derde landen worden elk jaar bijna 5 miljard snijrozen aan particulieren in de Gemeenschap verkocht, waarvan minstens de helft als beschermd ras met als rechthebbenden de vier belangrijkste kwekers: Meilland en Kordes, die ieder jaar ongeveer evenveel verkopen, vervolgens de Amerikaanse onderneming Hill en de Nederlandse onderneming De Ruiter.

(7) Algemeen gesproken zijn de geëxploiteerde rassen „creaties", dat wil zeggen dat zij voortgesproten zijn uit onderzoek op basis van ten minste twee reeds bestaande rassen, via meer of minder systematische kruisingen in het kader van werkzaamheden op het gebied van de creatieve selectie. In de bedrijven van de kwekers kunnen de kruisings-„keuzen", zoals trouwens in de natuur, ook empirisch plaatsvinden via natuurlijke factoren als wind of insecten. Bepaalde rassen zijn echter het resultaat van mutaties. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen „natuurlijke mutatie" die spontaan is verschenen en „kunstmatig tot stand gebrachte mutatie", via wetenschappelijke procédés waarvan de uitkomst min of meer onzeker is.

De mutatie is belichaamd in een tak die gewoonlijk wordt aangeduid met de woorden „mutatie" of „sport" die op een plant van een reeds bestaand ras, het zogeheten „moederras", is verschenen. Stekken die op deze eerste tak worden weggenomen, maken via enting oneindige vermeerdering mogelijk met behoud van de eigenschappen. Een natuurlijke mutatie die vanuit commercieel oogpunt interessant is, is een betrekkelijk zeldzaam verschijnsel dat trouwens in het algemeen alleen met het geoefend oog van een kenner kan worden waargenomen. Om de mutatie in aanmerking te laten komen voor rechtsbescherming als „kweekprodukt" („obtention végétale") in Frankrijk en in de landen die beschikken over een van het UPOV-Verdrag (Convention Internationale pour la Protection des Obtentions Végétales", Internationaal Verdrag tot bescherming van kweekprodukten, dat op 2 december 1961 in Parijs is ondertekend) afgeleid beschermingsstelsel moet zij, evenals ieder nieuw ras, worden onderworpen aan voorafgaand onderzoek dat dient om te bevestigen dat zij de in de wetgeving verlangde kenmerken vertoont.

Zowel bij mutaties als bij rassen die het resultaat zijn van selectie, geschiedt dit via een reeks onderzoeken die zich uitstrekken over verscheidene vegetatieve cyclussen waarvan de uitkomsten op lange duur blijken en onzeker zijn; of het de moeite loont daarin te investeren, is dus ook een zaak van beoordeling op grond van opgedane ervaring en kennis, met name wat marktmogelijkheden betreft.

(8) In het bijzondere geval waarin, zoals bij het „Pitica/Kyria"-ras, door een derde een natuurlijke mutatie is ontdekt op een plant van een moederras dat zelf reeds op naam van een eerste kweker beschermd is, rijst het probleem van de omvang van de eventuele respectieve rechten van elk van hen – derde ontdekker en oorspronkelijke kweker –, uit hoofde van de wet, op het nieuwe ras dat uit deze mutatie is voortgekomen. Op het gebied van de plantesoorten is deze beginselvraag van aanzienlijke economische betekenis, met name op het gebied van de tuinbouw en de bloementeelt, waarin ieder nieuw ras – ongeacht of het om mutatie of om kweken gaat – alleen reeds van vandaag op morgen een succes kan zijn en een zo aanzienlijk marktaandeel kan vertegenwoordigen als bijvoorbeeld de „Baccara"-roos destijds of de „Sonia"-roos nog heden ten dage.

De betrekkingen tussen de kweker van het moederras die natuurlijke mutatie heeft toegepast of van het ras dat als uitgangspunt van variatie is gebruikt, enerzijds, en de derde die het nieuwe ras dat uit het eerste is voortgekomen, heeft ontdekt of gekweekt, anderzijds, worden geregeld in de volgende bepalingen van Franse Wet nr. 70-489 van 11 juni 1970 inzake de bescherming van kweekprodukten:

a) artikel 1, lid 1:

„In de zin van deze wet wordt kweekprodukt genoemd het nieuwe planteras dat is gekweekt of ontdekt". (vertaling)

b) artikel 3, lid 1:

„Voor ieder kweekprodukt kan een akte worden opgemaakt, „certificaat van kweekprodukt" genaamd, die de rechthebbende een exclusief recht verleent om de plant of een deel daarvan dan wel delen voor geslachtelijke of ongeslachtelijke vermeerdering van het betrokken ras en de rassen die daaruit door hybridisatie zijn voortgekomen, te produceren, op het gebied waar deze wet geldt, binnen te brengen, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, wanneer de reproductie ervan het herhaalde gebruik van het oorspronkelijke ras vereist". (vertaling)

c) artikel 23, lid 2:

„Behoudens het bepaalde in artikel 3, levert het gebruik van het beschermde ras als bron voor oorspronkelijke variatie met het oog op het verkrijgen van een nieuw ras geen inbreuk op de rechten van de houder van een kwekerscertificaat op". (vertaling)

De Franse wet is zelf afgeleid van het UPOV-verdrag waarin, onder andere, in artikel 5, lid 3, is bepaald:

„De toestemming van de kweker is niet vereist voor het gebruik van het ras als uitgangspunt van variatie voor het kweken van andere rassen, noch voor het in de handel brengen van deze rassen",

en dat deze toestemming alleen vereist is:

„wanneer het ras telkens gebruikt moet worden voor de bedrijfsmatige voortbrenging van een ander ras". (vertaling)

Voor deze zaak volstaat het vast te stellen dat in artikel 1, alinea 1, van de Franse wet geen onderscheid wordt gemaakt al naar gelang het ras waarop de mutatie is ontdekt, zelf reeds op naam van de oorspronkelijke kweker was beschermd of niet; het kwekersrecht voor het nieuwe ras „Pitica/Kyria" dat door de heer Royon was ontdekt, kwam hem dus weer toe, zo niet bij uitsluiting dan toch voor een wezenlijk deel uit hoofde van medegerechtigheid „ex lege" tot de rechten die aan dit nieuwe ras verbonden waren. Op basis van deze bepalingen heeft Meilland „ex lege" in de loop van de procedure ten aanzien van het ras „Pitica/Kyria" niet een exclusief recht, maar een soort „mede-eigendom" opgeëist.

(9) In het kader van de exploitatie van de „Sélection Meilland"-rassen in Frankrijk, welke hem is toevertrouwd, verleent Richardier vrijelijk alle tuinbouwers en kwekers die daarom verzoeken drie typen niet-exclusieve onderlicenties, „casu quo" cumulatief, voor ieder ras dat dezen wensen te exploiteren:

a) het zogeheten „snijbloemen"-contract, waarbij een onderlicentie wordt verleend om uitsluitend snijbloemen te produceren en deze in het groot en in detail te verkopen;

b) het zogeheten „kwekerssnijbloemen"-contract, waarbij een onderlicentie wordt verleend om uitsluitend rozestruiken te produceren en te verkopen die zelf bestemd zijn voor de verkoop in het groot aan snijbloementelers („snijbloemen"-contractant);

c) het zogeheten „tuin"-contract, waarbij een onderlicentie wordt verleend om uitsluitend rozestruiken te produceren en deze in het groot en in detail aan particuliere liefhebbers te verkopen.

Als gevolg van de grote omvang van het Meilland-net zijn, met één contract per overgedragen ras, in Frankrijk met ongeveer 900 onderlicentiehouders van Richardier duizenden van deze contracten met een analoge inhoud gesloten.

C. De overeenkomsten

(10) De betrokken overeenkomst die het voorwerp vormt van deze procedure is het onderlicentiecontract „snijbloemen" dat op 28 oktober 1971 tussen URS-F Richardier en de heer R. Royon is gesloten met het volgende beding inzake mutaties:

„Artikel X: De gebruiker verbindt zich de verkoper of diens lasthebber binnen twee weken in kennis te stellen van het verschijnen van elke mutatie in de rozestruiken, van het onder de overeenkomst vallende ras dat hij voor snijbloemen exploiteert. Deze mutatie blijft het eigendom van „Universal Rose Sélection-Meilland" en moet haar door de gebruiker worden overhandigd opdat deze firma haar kan bestuderen en kan beoordelen of zij in de handel kan worden gebracht. Zo ja, dan moet „Universal Rose Sélection-Meilland" de gebruiker belonen aan de hand van de hoedanigheden welke het nieuwe ras vertoont". (vertaling)

Met ingang van 1974 is dit beding vervangen door het volgende:

„Artikel XII (nieuw): Mutaties: De gebruiker verbindt zich de verkoper of diens lasthebber binnen twee weken in kennis te stellen van de verschijning van elke mutatie in de rozestruiken van het in artikel 17 bedoelde ras dat hij voor snijbloemen exploiteert. Zulk een mutatie moet uitsluitend door de gebruiker aan de verkoper worden ter hand gesteld, opdat deze haar kan bestuderen en kan beoordelen of zij in aanmerking komt voor een kweekproduktcertificaat en in de handel kan worden gebracht.

De verkoper is gehouden de gebruiker zijn beslissing binnen drie jaar na deze terhandstelling ter kennis te brengen. Gedurende deze periode doet de gebruiker

afstand van het recht dit ras met commerciële oogmerken te vermeerderen. Indien hij besluit de mutatie in omloop te brengen, moet de verkoper dit de gebruiker mededelen. Bij ontbreken van overeenstemming wordt de beloning vastgesteld op 15 % van de bruto royalties die binnenkomen gedurende de gehele duur van de exploitatie van het nieuwe ras. Alle kosten van experimentering, bescherming en afzet komen ten laste van de verkoper. Indien de verkoper zijn beslissing niet binnen drie jaar heeft bekendgemaakt, wordt hij geacht afstand te hebben gedaan van zijn recht op de mutatie en moet hij deze aan de gebruiker teruggeven". (vertaling)

Bovendien is na 1974 in dit contract een artikel VIII onder de naam „Garantie" opgenomen dat de volgende bewoordingen bevat:

„Artikel VIII: Garantie: De verkoper garandeert slechts het materiële bestaan van het octrooi, van de aanvraag om een kweekproduktcertificaat of van het kweekproduktcertificaat. De gebruiker doet afstand van het recht de geldigheid van deze akten te betwisten. Indien de aanvraag om een kweekproduktcertificaat is afgewezen of indien het octrooi van het kweekproduktcertificaat dat is afgegeven op verzoek van een derde is nietig verklaard, wordt het contract ontbonden vanaf de dag waarop deze beslissingen in kracht van gewijsde zijn gegaan zonder dat een van de partijen schadeloosstelling kan vorderen. De aan de verkoper uitgekeerde royalties blijven zijn eigendom en royalties die zijn opgekomen tot de datum van de definitieve beslissing moeten worden voldaan. Er zijn na deze datum de gebruiker geen royalties meer verschuldigd." (vertaling)

(11) De bedingen in de betrokken overeenkomst met betrekking tot de mutaties zijn oorspronkelijk overeengekomen tussen Richardier en de heer Royon conform een basislicentieovereenkomst die op 30 september 1968 tussen URM-M (Meilland) en URS-F (Richardier) is gesloten en het volgende beding inhield:

„Artikel IV – (5): De echtelieden Richardier moeten URS-Meilland in kennis stellen van alle nieuwe variëteiten van rozen die kunnen verschijnen zowel op de rozestruiken welke door hen worden geëxploiteerd als op die welke door hun exploitanten worden geëxploiteerd. Deze mutaties blijven het eigendom van URS-Meilland die eigenmachtig beslist over de vraag of het in de handel brengen ervan gewenst is". (vertaling)

Aan deze overeenkomst van 30 september 1968 is echter op 30 oktober 1972 een accessoire overeenkomst toegevoegd waarbij de vroegere tekst door de volgende nieuwe tekst wordt vervangen:

„Artikel IV – (5) (nieuw): De echtelieden Richardier moeten URS-Meilland in kennis stellen van de verschijning van iedere nieuwe mutatie van rozenvariëteit die zowel op de door hen geëxploiteerde rozestruiken kan verschijnen als op de rozestruiken die door hun licentienemers worden geëxploiteerd". (vertaling)

Op deze wijziging in de basislicentieovereenkomst is ten aanzien van de mutaties geen gelijkwaardige aanpassing van de overeenkomst tussen Richardier en de heer Royon van 28 oktober 1971 gevolgd.

(12) In de andere Lid-Staten geschiedt de exploitatie van de „Sélection Meilland"-rassen van geval tot geval door exclusieve licentiehouders of vertegenwoordigers van Meilland die aan bijna 2 000 onderlicentiehouders onderlicenties verlenen. Behalve in Duitsland zijn dezen verplicht de kwekersrechten van de kweker niet te betwisten en om hem het eigendomsrecht op mutaties over te dragen. Voor Duitsland is de volgende nieuwe bepaling over de mutaties in alle overeenkomsten opgenomen die door Meilland en zijn Duitse licentiehouder Strobel & Co. sinds 1972 met onderlicentienemers zijn gesloten:

„1) Indien de licentienemer bij de ongeslachtelijke vermeerdering van de rassen die onder deze overeenkomst vallen mutaties (sports) ontdekt, is hij verplicht de vertegenwoordiger daarvan in kennis te stellen. Deze, of zijn lasthebber, kan zich in de onderneming van de licentienemer op de hoogte komen stellen van de mutatie en deze onderzoeken, zonder evenwel het toekomstig gebruik van deze mutatie te kunnen beïnvloeden.

De licentienemer kan zich, als uitvinder van deze mutatie, het recht op het nieuwe ras dat uit deze sport is voortgekomen, voorbehouden, behoudens andersluidende rechterlijke uitspraak overeenkomstig artikel 12, lid 2, van de Wet op het kweekproduktcertificaat. Indien de licentienemer voornemens is het hem toekomend recht op deze sport overeenkomstig de artikelen 1 en 2 te verkopen of over de mutatie een licentierecht te verlenen, heeft de vertegenwoordiger een recht van optie". (vertaling)

(13) Er zijn duizenden contracten, soortgelijk aan de onderhavige overeenkomst, door zowel Meilland als door de andere grote kwekers in de Gemeenschap gesloten. De onderhavige overeenkomst moet in deze economische context worden beoordeeld.

(14) De in 1974 gewijzigde versie van de standaardovereenkomst „snijbloemen" die door de heer Royon was ondertekend (bovengenoemd artikel XII (nieuw) betreffende mutaties en artikel VIII onder het opschrift „Garantie" betreffende het niet-betwistingsbeding, eveneens eerder genoemd) is op 27 april 1985 door Meilland aangemeld met het verzoek om een negatieve verklaring, dit wil zeggen ruim negen maanden na de hoorzitting van 4 juli 1984.

D. De toepassing van artikel X van de overeenkomst URS-F (Richardier)-R. Royon in het geval van de „Pitica/Kyria"

(15) Voorafgaand aan de „Baccara"-roos die in 1974 in het publiek domein is gevallen na 25 miljoen planten te hebben opgeleverd, is het de „Sonia"-roos geweest die wereldwijd het grootste verkoopsucces heeft geoogst met, sinds haar creatie in 1960, ongeveer 40 miljoen planten die in 15 landen geplant zijn vóór „Visa" – met ongeveer 15 miljoen planten – en zeer ver vóór alle andere. In 1984 werden ongeveer 40 „Sélection Meilland"-rassen als „snijbloem" geëxploiteerd. Behalve de bovengenoemde rassen hadden ongeveer tien in al hun exploitatiejaren tussen 1 en 5 miljoen planten opgeleverd en de andere minder dan 1 miljoen, waar-

onder het „Pitica/Kyria"-ras met ongeveer 500 000 planten een plaats in het midden innam. Deze rassen telden toen met de „Pitica" zes natuurlijke mutaties die door derden in hun eigen bedrijven waren ontdekt, en die in totaal in een twaalftal landen bijna vier miljoen als „snijbloem" geplante planten vertegenwoordigden.

(16) In 1971 kondigde de heer Royon de ontdekking aan van een aantal natuurlijke mutaties van het „Sonia"-ras in zijn bedrijf van de „Roses du Capitou" te Antibes. Zoals bovengenoemd artikel X van zijn overeenkomst van 28 oktober 1971 met Richardier voorschreef, zond hij ogenblikkelijk stekken aan Meilland om deze mutaties te laten bestuderen. Omdat hij tot eind 1973 niets hoorde, deponeerde hij op 10 december 1973, ter bewaring van zijn recht, een verzoek om een kweekproduktcertificaat voor één daarvan onder de naam „Pitica" en stelde hij Meilland daarvan in kennis; in een brief van 7 maart 1974 bevestigde hij het grote belang dat hij aan dit nieuwe ras hechtte. Toen gaf Meilland het voornemen te kennen zijn rechten daarop te doen gelden, hetgeen met name blijkt uit de volgende bewoordingen van een brief van 10 april 1974 aan de heer Royon:

„Deze mutatie die U de referentie „RR7" hebt meegegeven en in Uw kwekerij „Sweet Promise/Sonia Meilland" is ontdekt, valt onder de licentieovereenkomst n° 1442-2 welke op 28 oktober 1978 tussen „Universal Rose Sélection-France" (de heer Francisque Richardier), en Uzelf is gesloten, en wij zouden het volgende overeen kunnen komen:

1) In geval van een positief besluit onzerzijds ten aanzien van het uitbrengen van het ras, uiterlijk op 31 maart 1975:
   — gaat U over tot de overdracht ten gunste van ons van het beschermend recht dat U nodig hebt geoordeeld thans reeds om redenen van conservatoire aard aan te vragen;
   — wij keren U jaarlijks vóór de 31ste december van ieder jaar 15 % van de bruto royalties uit die gedurende de gehele exploitatieduur van dit ras in alle landen en gebieden zijn ontvangen;
   — alle kosten van experimentatie, bescherming (met name die welke U reeds hebt gemaakt) en verkoop blijven te onzen laste;
2) In geval van een negatieve beslissing onzerzijds op 31 maart 1975 inzake het uitbrengen van het ras staan wij ons recht op deze mutatie af". (vertaling)

(17) Toen ving een periode van onderhandelingen aan gedurende welke de heer Royon zijn weigering te kennen gaf om zich met de door Meilland voorgestelde beloning tevreden te stellen en zijn verlangen de bescherming en de exploitatie van de „Pitica"-roos in alle landen waar Meilland zijn recht daarop besloot prijs te geven, te verzekeren. Op 18 november 1974, dat is tenminste een maand na afloop van de termijn van een jaar die was aangevangen bij het aanvragen van een certificaat op 10 december 1973 ten einde de beschermingsformaliteiten in de andere landen op gang te brengen, kondigde Meilland formeel aan wat zijn voornemens waren:

— het ras in alle landen waar dit mogelijk is te beschermen;
— in deze landen zowel voor de exploitatie als „snijbloem" als voor de „tuin"-exploitatie bescherming aan te vragen;
— de beloning die de ontdekker bij de onderlicentieovereenkomst van 28 oktober 1971, gewijzigd in 1974, was toegekend, niet te verhogen.

Op deze grondslag kwam op 23 november 1974 een overdrachtscontract tot stand met als voornaamste bepalingen:

a) bij afzonderlijke akte draagt de heer Royon aan Meilland (in casu aan Universal Plants Sarl) zijn aanvraag om een kweekproduktcertificaat in Frankrijk, n° 00730, betreffende het „Pitica"-ras, alsmede zijn rechten van voorrang in andere landen en in het algemeen al zijn rechten op de uitvinding over;

b) Meilland betaalt alle door de heer Royon voor de registratie van „Pitica" gemaakte kosten terug en regelt de bescherming in alle landen waar dit mogelijk is (met name: landen van de gemeenschappelijke markt, Spanje, Verenigde Staten, Zweden, Marokko, Hongarije) (artikelen 2, 3, 4); de beschermende rechten die later door Meilland worden opgegeven worden daarom niet teruggegeven aan de heer Royon (artikel 5); Meilland kent „Pitica" een handelsnaam toe die in alle landen als fabrieksmerk wordt beschermd en waarvan de heer Royon vrijelijk gebruik mag maken (artikel 6); de overdracht door de heer Royon van al zijn rechten zal worden beloond met een royalty van 15 % van het bruto bedrag, vóór korting, van de royalties die door de licentienemers op de „Pitica" worden uitgekeerd (artikel 7); de heer Royon blijft vrij de snijbloemen van het „Pitica"-ras in zijn bedrijf „Roses du Capitou" te produceren en de vermeerderingslicenties die door hem reeds aan beroepstelers zijn verleend, zullen worden bevestigd; niettemin zal iedere andere exploitatie uitsluitend aan Meilland zijn voorbehouden (artikelen 8, 9, 10); Meilland verbindt zich er toe „Pitica" de grootst mogelijke verspreiding te geven, maar blijft als enige bevoegd besluiten te nemen inzake de afzet; hij verbindt zich er bovendien toe dit ras op dezelfde wijze als de andere rassen waarop „Universal Plants" de exclusieve invoerings- en afzetrechten bezit, aan te bieden (artikelen 11 en 12); Meilland verbindt zich er toe, alle proeven te nemen waarmee „Pitica" voor de „tuin"-exploitatie kan worden getest, de heer Royon van de resultaten in kennis te stellen en eventueel de bepalingen van de onderhavige overeenkomst toe te passen op het in exploitatie in de tuin brengen van het ras (artikel 13).

(18) In juli 1977 wordt de „Pitica"-roos door Meilland ongeschikt verklaard voor de exploitatie als „tuin"-rozestruik, uit hoofde van de proeven welke door hem of zijn vertegenwoordigers of licentienemers in Nederland, Duitsland, de Verenigde Staten van Amerika en Israël zijn genomen. In augustus 1977 worden de beschermende rechten voor het ras in Hongarije en

Marokko gratis aan de heer Royon teruggegeven en wordt de bescherming wegens gemis aan belangstelling in Zweden en Denemarken eenvoudigweg opgegeven. De afzet als „snijbloem" begint in 1978, wanneer haar het merk „Kyria" wordt toegekend waarvoor op naam van Meilland een internationaal depot plaatsvindt. In die tijd bedragen de uitplantingen van „Pitica/Kyria" 50 000 planten, verspreid over drie landen; zijn belopen gezamenlijk eind 1980 265 000 planten in een aantal landen (Frankrijk, Japan, Verenigde Staten van Amerika, Zuid-Amerika en een begin van uitplantingen in Italië en Zwitserland). De 500 000 planten die in 1984 waren bereikt, plaatsen haar op de twintigste plaats qua belang vergeleken met de zestig andere Meilland-rassen die sinds de begintijd voor verkoop als snijbloem waren gekweekt. Wat de andere door derden ontdekte mutaties betreft, deze zijn in een aantal landen geproduceerd dat wisselt tussen vijf („Prive"), vier („Carinella") en drie („Carlita"); zij hebben elk in totaal tussen 500 000 en 1 000 000 planten bereikt, naar gelang van de ontvangst bij eerst de licentienemers en vervolgens het publiek. Algemeen gesproken blijven het aantal en de relatieve betekenis van de factoren die het succes van een ras op een markt begunstigen of tegenhouden in hoge mate onvoorspelbaar en is niet steeds een rechtstreekse betrekking aan te wijzen met de besluiten en de middelen die de kweker en zijn vertegenwoordigers in het werk hebben gesteld. Bovendien blijft de exploitatie van een ras binnen een collectie rassen, vooral bij de „Pitica", waarvan de bleekroze kleur in hetzelfde kleurenpalet als haar moederras „Sonia" past, noodzakelijkerwijze afhankelijk van de algemene exploitatievereisten die voor deze collectie gelden.

E. De klacht van de heer Royon en de argumenten van Meilland

(19) De heer Royon heeft zijn klacht op 28 januari 1980 ingediend tegen artikel X van zijn overeenkomst met Richardier van 28 oktober 1971, wegens inbreuk op de concurrentieregels van het EEG-Verdrag. Hij is van mening dat deze bepaling hem heeft verplicht Meilland zijn rechten op het „Pitica"-ras over te dragen door de overeenkomst van 23 november 1974 waarvan grondbeginsel en wijze van toepassing, met name de beloning, hem zijn opgelegd zonder dat daarover discussie mogelijk was. Hij meent bovendien dat Meilland, ondanks zijn wereldomspannend net voor produktie en afzet, voor dit ras niet alle commerciële inspanningen heeft geleverd die mogelijk waren. Hij meent dat het gewraakte artikel X en de algemene toepassing ervan op alle onderlicentienemers die rozen uit de „Sélection Meilland" gebruiken, dezen verhindert zich te vestigen als internationale verkopers van de nieuwe door hen ontdekte rozen onder omstandigheden die de vrije concurrentie binnen de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 85, lid 1, ongunstig beïnvloeden.

De procedure die op 9 december 1983 na deze klacht is ingeleid, is door de Commissie uitgebreid tot het niet-betwistingsbeding in dezelfde standaardlicentie-overeenkomst van URS-F Richardier (zie hierboven onder punt 10, in fine: artikel VIII, getiteld „Garantie") die de onderlicentienemer verbiedt de geldigheid van de kweekprodukten betreffende titels die aan Meilland zijn uitgereikt, te betwisten.

(20) Meilland heeft te zijner verdediging voornamelijk de volgende argumenten naar voren gebracht:

a) Het in de klacht aangevochten artikel X zou op de heer Royon niet zijn toegepast omdat deze in zijn functie van directeur bij Meilland tot februari 1972 zijn toenmalige werkgever de in 1971 ontdekte mutaties van „Sonia" ter hand zou hebben gesteld. Bovendien had hij op dat tijdstip om dezelfde reden niet de vrijheid om de beroepswerkzaamheid van kweker uit te oefenen. Tenslotte zou hij zichzelf buiten het kader van de door hem gewraakte overeenkomst hebben geplaatst: in de eerste plaats door op 10 december 1973 een verzoek om een kweekproduktcertificaat te ondertekenen voor een ras dat Meilland niet goed genoeg achtte, vervolgens door zelf niet uitdrukkelijk een beroep te doen op artikel X van zijn overeenkomst tijdens de daarop volgende onderhandelingen. Meilland zou trouwens nimmer jegens zijn licentienemers of onderlicentienemers een beroep hebben gedaan op artikel X; overigens worden in artikel XII (nieuw) in zijn overeenkomsten sinds 1974 de rechten van de ontdekker op de mutaties erkend en wordt daarin aan Meilland alleen een recht van voorkoop gegeven dat hem volstrekt rechtmatig voorkomt. In dit verband meent Meilland dat de vraag van de toekenning van een kweekproduktcertificaat voor een mutatie die ontdekt is op een plant van een moederras dat reeds op naam van een eerste kweker is beschermd, fundamenteel anders ligt dan die van een toekenning van een octrooi voor de verbetering van een beschermde industriële uitvinding; het verbeteringsoctrooi zou namelijk een „toepassing" van het hoofdoctrooi veronderstellen die op haar beurt een inventieve „inspanning" impliceert, die bij de toevallige ontdekking van een mutatie volstrekt afwezig is. In het onderhavige geval zou er geen enkele reden zijn om de heer Royon te laten profiteren van zoiets als een verbeteringsoctrooi; enerzijds zou de „mutatiekracht" namelijk reeds intrinsiek in het genetisch kapitaal van het moederras aanwezig zijn, waarvan de „verdienste" uitsluitend zijn schepper zou toekomen; anderzijds is de tak die de natuurlijke mutatie van een roos tot stand brengt, een soort met geslachtloze reproduktie, op zichzelf reeds een nieuw ras dat aan de voorwaarden voor rechtsbescherming voldoet vanwege zijn kenmerken die tevoren in de natuur zijn vastgelegd zodat zij aan de eisen van onderscheiding, homogeniteit en stabiliteit beantwoorden die in de wet worden gesteld zonder dat het optreden van de ontdekker daartoe ook in enig opzicht heeft bijgedragen.

Meilland meent trouwens dat de vraag van de rechten op de mutatie niet uitdrukkelijk is geregeld in de bovengenoemde Franse wet en dat het bij het stilzwijgen van de wet normaal is dat de partijen bij een licentieovereenkomst voor een vegetatief kweekresultaat gemeenschappelijke regels dienaangaande vaststellen. Over het geheel genomen

meent Meilland voor het „Pitica"-ras dezelfde verkoopbevorderingsinspanningen in het werk te hebben gesteld als voor de andere, gezien alle initiatieven die bij het beheer van de groep noodzakelijk zijn, en zelfs indien bij een eerste onderzoek in 1971 de intrinsieke kwaliteiten van het nieuwe ras daadwerkelijk nog niet waren ontdekt. In ieder geval beschikt de licentiehouder-ontdekker in het algemeen niet over de middelen of de ambitie om zich aan de exploitatie van een mutatie te wagen en verkiest hij verreweg deze – zo nodig spontaan – aan Meilland over te laten, al was het maar om van de wereldwijde afzetmogelijkheden van de laatstgenoemde te profiteren.

b) Meilland merkt aangaande het beding krachtens hetwelk de licentienemer de kwekersrechten van Meilland niet mag betwisten, vooraf op dat niemand tot het sluiten van overeenkomsten gedwongen is, daarentegen moeten alle bedingen van een overeenkomst, wanneer zij eenmaal zijn aanvaard, te goeder trouw door beide partijen in acht worden genomen zodra deze vrijelijk tot wilsovereenstemming zijn gekomen; een licentienemer moet niet tegelijkertijd een beroep kunnen doen op de voordelen welke hij van de licentie inzake een intellectueel recht verwacht en zich de mogelijkheid voorbehouden dit recht als zodanig te betwisten. In de eerste plaats beschikt de licentiehouder in het kader van een licentieovereenkomst, vooral voor iemand – als de heer Royon – die een voormalig werknemer is en dus zowel de groep als de produkten en methoden van binnenuit kende, over informatie die hem in een uitermate gunstige positie plaatst om situaties in het leven te roepen of te benutten waarin ruimte voor betwisting aanwezig is. In de tweede plaats zou, algemeen gesproken, de intrekking van dit beding een premie inhouden voor de wanbetaler, die dan op rechtmatige wijze zou kunnen voortgaan met het gebruik van de licentie zonder betaling van royalties, alleen maar omdat hij een betwistingsprocedure had ingeleid, dus om zo te zeggen met ondersteuning van de rechter. Tenslotte zouden, pragmatisch gezien, transacties bij processen wegens namaak onmogelijk worden, omdat die in de meeste gevallen gegrond zijn op de verbintenis van de vervalser om iedere vordering tot nietigverklaring van de rechten van de klager in te trekken, hetgeen natuurlijk inhoudt dat hij zulk een vordering niet meer zal instellen.

   Al hetgeen de licentiegever van de aldus uiteengezette positieve gevolgen van dit beding zou beroven, zou vanzelfsprekend op de lange duur de open licentiepolitiek zoals Meilland die toepast, onmogelijk hebben gemaakt. Dit zou tot gevolg hebben dat de voordelen van macro-economische aard die uit zulk een politiek voortvloeien, worden geparalyseerd, ook op het vlak van de mededinging.

c) De op 27 april 1985 door Meilland verrichte aanmelding bevat materieelrechtelijk geen nieuwe elementen ten opzichte van de argumenten en inlichtingen die reeds tijdens de procedure en met name op de hoorzitting van 4 juli 1984, naar voren waren gebracht.

II. JURIDISCHE BEOORDELING

A. Artikel 85, lid 1

(21) Volgens artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag zijn onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt en verboden alle overeenkomsten tussen ondernemingen en alle besluiten van ondernemersverenigingen welke de handel tussen Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst.

(22) De betrokken partijen zijn ondernemingen in de zin van artikel 85, die op het moment van feiten hun hoofdwerkzaamheid in de economische sector sierbloemen hadden en de betrokken overeenkomsten zijn in de zin van dit artikel overeenkomsten tussen ondernemingen.

(23) De twee volgende bepalingen uit deze overeenkomsten strekken ertoe en hebben ten gevolge dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt beperkt:

a) Artikel X van de betrokken, op 28 oktober 1971 tussen URS-F (Richardier) en de onderlicentiehouder de heer Royon gesloten overeenkomst, waarbij laatstgenoemde wordt verplicht Meilland de mutaties over te dragen welke hij op rozestruiken van het overgedragen „Sonia"-ras heeft ontdekt:

   — het mededingingsbeperkende karakter van deze eerste bepaling is daarin gelegen, dat deze de licentienemer verplicht in feite geheel afstand te doen van de rechten op zijn ontdekkingen, waarop hij uit hoofde van de bovengenoemde Franse wet aanspraak kan maken; derhalve heeft de overeenkomst die de heer Royon alle rechten op de mutaties ontneemt en hem slechts een vergoeding toekent, tot gevolg dat de licentiehouder geheel en al als potentiële aanbieder van mutaties wordt uitgeschakeld, zowel op nationaal niveau als op de markten van de andere Lid-Staten. Algemeen gesproken heeft de in die zin concurrentiebeperkende strekking van deze verplichting bij de veranderingen die in 1974 in de betrokken standaardovereenkomsten zijn aangebracht (artikel XII (nieuw)) waarbij de aan Meilland toegestane termijn om de nakoming van de genoemde verplichting door al zijn licentiehouders of onderlicentiehouders te verlangen, tot drie jaar werd beperkt, geen wezenlijke verandering ondergaan. „In casu" verwees de brief van Meilland aan de heer Royon van 10 april 1974 uitdrukkelijk naar het recht van de eerstgenoemde op de mutatie „Pitica" die in 1971 was ontdekt en de overeenkomst van 28 oktober 1971, die ten doel had de wijzen van overdracht door de heer Royon van zijn eigen rechten vast te stellen, is dus tussen „Universal Plant Sarl" en de heer Royon in toepassing van deze prealabele contractuele verplichting gesloten;

   — de argumenten op grond waarvan Meilland de heer Royon ieder eigendomsrecht op de muta-

tie van het moederras „Sonia" wil ontzeggen, kunnen niet worden bijgetreden; enerzijds zijn er in de kassen van de heer Royon in het kader van de exploitatie waaraan hij zich op grond van de produktie- en verkooplicentie van Richardier wijdde, verscheidene mutaties ontdekt en moeten deze ontdekkingen los worden gezien van de werkzaamheden van de heer Royon die rechtstreeks verbonden zouden zijn geweest met administratieve verantwoordelijkheden welke bij het beheer van het Meilland-concern op hem rustten; tussen partijen wordt niet betwist dat de heer Royon niettegenstaande zijn directeurschap in de Meilland-groep tegelijkertijd en met instemming van Meilland als zelfstandige zijn onderneming „Les Roses du Capitou" heeft gedreven; dit wordt door het bestaan van de licentieovereenkomst waarover de onderhavige procedure gaat, bevestigd; het feit waarop trouwens door Meilland is gewezen, dat de roos een soort met geslachtloze vermeerdering is, en dat haar mutaties tevoren door de natuur zijn vastgelegd in de kwaliteiten van homogeneïteit en stabiliteit van de rassen die voor een wettelijke bescherming worden vereist, vormt zelf een factor om inspanningen of werkzaamheden voor de kwekerij van de heer Royon die niet verenigbaar zouden zijn geweest met zijn verplichtingen jegens zijn toenmalige werkgever, uit te sluiten; anderzijds houdt het feit zelf dat er een „nieuw ras" in de zin van de wet aanwezig is, op zichzelf een inventieve activiteit in, die in dit nieuwe ras tot uiting is gekomen en zowel in haar bestaan als op het peil van inventiviteit dat in haar tot uitdrukking komt, niet kan worden weersproken; afgezien van de eventuele afwezigheid van een inventieve „inspanning", waarop Meilland wijst, is een inventieve „activiteit" op zichzelf, omdat zij buiten de wil om of onbedoeld plaatsvindt, niet voldoende om een toekenning van een beschermend recht onmogelijk te maken; in dit verband dient te worden opgemerkt dat op het gebied van kweekprodukten zowel de Franse wet (met name haar bovengenoemd artikel 1, lid 1) als de wetten van de andere Lid-Staten en tenslotte het genoemde UPOV-Verdrag waarop enkele ervan zijn geïnspireerd, uitdrukkelijk inhouden dat de ontdekking van een ras recht kan geven op een kweekproduktcertificaat uit dezelfde hoofde als het kweken van een ras in het kader van selectiewerkzaamheden; de bekwaamheid van de heer Royon om het bestaan en de hoedanigheden van een natuurlijke mutatie waar te nemen, vloeide trouwens zelf voort uit een althans impliciete, voorafgaande inventieve inspanning en dit wordt met name „in casu"aangetoond door het feit dat een eerste ongunstig onderzoek van dezelfde mutatie door Meilland later door de feiten zou worden gelogenstraft;

b) De verplichting voor de licentiehouder die in dezelfde overeenkomst in artikel VIII onder de titel „Garantie" is opgenomen, om de geldigheid van de beschermende rechten die aan het overgedragen ras zijn verbonden, niet te betwisten:

— het concurrentiebeperkend karakter van deze tweede bepaling is gelegen in het feit dat zij de licentienemer beroofde van de aan iedere derde geboden mogelijkheid om middels een vordering tot nietigverklaring een belemmering van zijn economische activiteit weg te nemen; de betekenis van de beperking blijft ondanks de prealabele onderzoeken en officiële proeven die aan de toekenning van een kweekproduktcertificaat voor een nieuw ras voorafgaan: deze tests volstaan namelijk niet om de mogelijkheid van een ten onrechte verleend recht totaal uit te schakelen en zij houden niet in dat een onderneming vooraf zou moeten afzien van ieder verzet of iedere vordering wegens namaak waarbij zij belang zou kunnen hebben; algemeen gesproken zijn het bestaan van een vrije concurrentie en een eventuele nietigverklaring van een exclusief recht dat ten onrechte is verleend, in het openbaar belang, zelfs wanneer een licentiehouder alleen in staat is een recht van intellectuele eigendom te betwisten dank zij juist de informatie welke hij van de licentiegever heeft ontvangen. Dit belang weegt zwaarder dan iedere overweging inzake de geprivilegieerde relaties tussen partijen bij een licentieovereenkomst.

(24) De beperkingen die uit deze twee bepalingen voortvloeien zijn als merkelijk te beschouwen:

a) deze beperkingen hebben merkelijke gevolgen voor de markt voor de betrokken produkten binnen de Gemeenschap gezien de kwalitatieve en kwantitatieve betekenis op deze markt van de rozenrassen „Selection Meilland"; zulks temeer gezien het feit dat één enkel ras, eventueel een mutatie ontdekt door een licentiehouder, een leidende, zelfs een machtspositie op de markt kan krijgen; in overeenstemming met de rechtspraak van het Hof van Justitie de Europese Gemeenschappen (met name het arrest van 12 december 1967 in de zaak 23/67, Brasserie de Haecht (1)) vloeit het merkbare karakter van de in het onderhavige geval geconstateerde beperkingen bovendien voort uit het cumulatieve effect dat blijkt uit het in Frankrijk en in de andere Lid-Staten bestaan van duizenden soortgelijke overeenkomsten die voor elk ras de licentiehouders en onderlicentiehouders verplichten de licentieverlener telkens de ontdekte mutaties ter hand te stellen en de geldigheid van overgedragen beschermende rechten niet te betwisten, wat deze beperkingen, in hun totaliteit beschouwd, een nog grotere economische betekenis verleent; zij leiden tot een concentratie in handen van de licentieverlener alleen, van alle rassen die door honderden licentienemers worden ontdekt;

b) deze beperkingen beïnvloeden ook de handel tussen Lid-Staten op merkelijke wijze ongunstig met name gezien het hierboven beschreven cumulatieve

(1) Jurispr. 1967, blz. 511.

effect; enerzijds wordt de verplichting van de heer Royon om de geldigheid van de overgedragen beschermende rechten niet te betwisten aan alle licentiehouders en onderlicentiehouders opgelegd in de gehele Gemeenschap en is zij van toepassing op de rechten van Meilland in de andere Lid-Staten; zij versterkt aldus diens positie jegens zijn concurrenten op de gehele gemeenschappelijke markt; anderzijds wordt de verplichting van de heer Royon om afstand te doen van alle eventuele rechten op mutaties eveneens opgelegd aan alle licentiehouders en onderlicentiehouders in de Gemeenschap, met uitzondering van Duitsland, en is zij gericht tegen de rechten van de heer Royon niet slechts in Frankrijk maar in de andere Lid-Staten; zij schakelt aldus in het algemeen alle andere licentiehouders van Meilland als internationale aanbieder van dit soort nieuwe produkten in de gehele wereld en met name in de gehele Gemeenschap uit.

(25) Aan de voorwaarden voor toepassing van artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag is dus voldaan.

B. Artikel 85, lid 3

(26) Volgens artikel 85, lid 3, kunnen de bepalingen van artikel 85, lid 1, buiten toepassing worden verklaard voor overeenkomsten die bijdragen tot verbetering van de produktie of de verdeling der produkten of tot bevordering van de technische of economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt, en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen:

a) beperkingen op de leggen welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn;

b) de mogelijkheid te geven voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten de mededinging uit te schakelen;

(27) Ten aanzien van de verplichting voor de licentiehouder om van zijn eventuele rechten op toekomstige mutaties volledig afstand te doen:

— was „in casu" deze verplichting voor de heer Royon niet positief gericht op zijn werkzaamheden bij de produktie of vermeerdering of afzet van het in licentie gegeven „Sonia"-ras of snijbloemen die daarvan het eindprodukt zijn; in tegendeel, zij was vreemd aan de eigenlijke condities voor produktie of verdeling van dit produkt, evenals aan ieder streven naar of zelfs onrechtstreeks gevolg van een bevordering van de technische of economische vooruitgang;

— is het enige verband dat men in de onderhavige context tussen de bovengenoemde verplichting van de licentiehouder en de produktie, verdeling of de bevordering van de technische of economische vooruitgang kan leggen, een negatief verband, omdat het litigieuze beding ten gevolge heeft gehad dat de heer Royon eenvoudigweg van tevoren het nieuwe „Pitica"-ras werd ontnomen waarvoor hij zich met het oog op dergelijke verbeteringen inspanningen had kunnen getroosten; dat het enige praktische gevolg van het beding is dat zij, door deze mogelijkheid aldus volledig uit schakelen, tegelijkertijd ook het belang bij de eventuele kwaliteiten van de mutatie welke hij zou kunnen waarnemen, voor de licentiehouder verminderde;

— kan voorts niet worden volgehouden dat de in artikel 85, lid 3, opgesomde gevolgen van verbetering automatisch verzekerd zullen zijn, omdat de genoemde verplichting de verantwoordelijkheid voor alle initiatieven betreffende de produktie en de verdeling van het nieuwe „Pitia"-ras overdraagt aan de Meilland-groep, die over meer actiemiddelen in de richting beschikt dan de licentienemer, de heer Royon; namelijk zowel voor het in licentie gegeven moederras als voor de mutatie ervan vindt de exploitatie dan noodzakelijkerwijze plaats in het algehele kader van de specifiek voor Meilland geldende beheersplannen en moet zich dus naar deze plannen richten; de mutatie krijgt daarom niet de uitsluitende aandacht die deze bij de heer Royon zou hebben gekregen; deze had op het succes ervan al zijn middelen, zijn inspanningen en zijn grondige kennis van de internationale markt kunnen concentreren; deze beoordeling wordt ondersteund door het feit dat ondanks het aandringen van de heer Royon vijf jaren zijn verstreken (1971 tot 1976) tussen de ontdekking van het nieuwe „Pitica"-ras en het begin van haar afzet door Meilland.

Hier is dus geen sprake een verplichting die aan de eerste voorwaarde van artikel 85, lid 3, zou kunnen voldoen en dit sluit uit dat de gebruikers in de zin van dat artikel daaruit voordelen zouden genieten; deze verplichting van de heer Royon was tenslotte niet onmisbaar voor een bevredigende exploitatie van het „Sonia"-ras dat hem in licentie was overdragen.

(28) Ten aanzien van de verplichting voor de licentienemer om de geldigheid van de beschermende rechten welke hem zijn overgedragen, niet te betwisten:

— de verplichting om een kwekersrecht niet te betwisten verhindert de licentiehouder en alle derden die belangstelling hebben voor de exploitatie onder licentie van hetzelfde ras, in de sfeer van de beschrijvingen en vorderingen dienaangaande vrijelijk te handelen, hetgeen een belemmering voor de technische vooruitgang oplevert;

— in het geval van een ten onrechte aan Meilland verleend kwekersrecht zou diens licentiehouder zich niettemin verplicht zien royalties te betalen of planten van rozestruiken te kopen om het betrokken ras te exploiteren en derhalve evenmin vrij zijn om deze te verkopen waar hij zou willen en met name in andere landen waar het ras evenwel niet beschermd zou zijn.

Er is dus evenmin sprake van een verplichting die aan de eerste voorwaarde van artikel 85, lid 3, kan voldoen; dit sluit op zichzelf eveneens uit dat gebruikers er voordelen uit genieten en een onderzoek van de overeenkomst in het licht van de twee laatste voorwaarden van dit artikel behoeft niet te worden ingesteld.

(29) Om de bovenvermelde redenen voldoen de betrokken overeenkomsten niet aan alle voorwaarden voor een ontheffing van het kartelverbod krachtens artikel 85, lid 3. Dientengevolge is het niet noodzakelijk te onderzoeken of de te laat gedane aanmelding, die op 27 april 1985 plaatsvond, op de betrokken overeenkomst, die in 1983 was verlopen, betrekking kan hebben, noch om na te gaan of de overeenkomst onder de categorieën van overeenkomsten valt die op grond van artikel 4, lid 2, van Verordening nr. 17 van aanmelding zijn ontheven.

III. VERORDENING Nr. 17, ARTIKEL 3

(30) De Commissie kan, indien zij een inbreuk op artikel 85 of artikel 86 van het Verdrag vaststelt, de betrokken ondernemingen krachtens artikel 3 van Verordening nr. 17 verplichten daaraan een einde te maken. In het onderhavige geval behoeven partijen niet meer te worden verplicht aan de vermelde inbreuken een einde te maken omdat de overeenkomst welke de heer R. Royon op 28 oktober 1971 met Richardier had gesloten, wegens de staking van de werkzaamheden door de eerstgenoemde en de verkoop van diens installaties „Roses du Capitou" in 1983, is opgezegd.

Niettemin zijn er redenen aanwezig om het bestaan van inbreuken vast te stellen die in het verleden kunnen zijn gepleegd. Het is namelijk nodig voor de publieke opinie het standpunt van de Commissie ten aanzien van de twee betrokken mededingingsbeperkingen, met name vanuit het aspect van artikel 85, lid 3, duidelijk te maken, waarbij de klagende partij trouwens duidelijk belang heeft,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De volgende bepalingen van de licentieovereenkomst welke op 28 oktober 1971 is gesloten tussen URS-F (Richardier) en de heer R. Royon voor de exploitatie van de rozenvariëteit „Sonia Meilland" („snijbloemen"-overeenkomst), welke licentieovereenkomst in 1974 is gewijzigd, vormen inbreuken op artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag:

1. De aan de licentiehouder, de heer Royon, in artikel X van de overkomst opgelegde verplichting om Meilland alle ontdekte mutaties op de rozestruiken van het overgedragen ras ter hand te stellen, zodat deze mutaties het uitsluitend eigendom van Meilland blijven en deze eenzijdig over de commerciële exploitatie ervan beslist.

2. De in dit verband aan de licentiehouder in de nieuwe versie van de overeenkomst na de wijziging in 1974 (artikel XII (nieuw)) opgelegde verplichting waarbij de kweker Meilland een termijn van drie jaren, te rekenen vanaf de datum van overhandiging van een mutatie door de licentiehouder, wordt toegekend om zijn eenzijdige beslissing betreffende de commerciële exploitatie daarvan op te leggen.

3. De aan de licentiehouder in de nieuwe versie van de overeenkomst van 1974 (artikel VIII (nieuw), onder de titel „Garantie") opgelegde verplichting om de geldigheid van aanvragen om kweekproduktcertificaten of kweekproduktcertificaten die hem in licentie zijn gegeven, niet te betwisten.

Artikel 2

Het verzoek tot ontheffing van het kartelverbod krachtens artikel 85, lid 3, van het EEG-Verdrag ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde bepalingen wordt afgewezen.

Artikel 3

Deze beschikking is gericht tot:

1. SNC Meilland & Cie, 134, boulevard Francis Meilland, F-06600 Antibes;

2. Universal Plants Sarl, 134, boulevard Francis Meilland, F-06600 Antibes;

3. Universal Rose Sélection-France (de heer en mevrouw Francisque Richardier), F-69160 Tassin-la-Demi-Lune;

4. de heer René Royon, 128, Les-Bois-de-Font-Merle, F-06250 Mougins.

Gedaan te Brussel, 13 december 1985.

Voor de Commissie

Peter SUTHERLAND

Lid van de Commissie